

GOLMAN

Izvorni naziv filma: Keeper

Žanr: drama

Zemlja i godina proizvodnje: Belgija/Švicarska/Francuska, 2015.

Trajanje filma: 94 min

Režija: Guillaume Senez

Scenarij: Guillaume Senez, David Lambert

Direktor fotografije: Denis Jutzeler

Montaža: Julie Brenta

Scenografija: Florin Dima

Kostimografija: Françoise Nicolet

Zvuk: Eric Ghersinu

Uloge: Kacey Mottet Klein (Maxime), Galatea Bellugi (Mélanie), Catherine Salée (Maximova majka), Sam Louwyck (Maximov otac), Laetitia Dosch (Mélanina majka), Aaron Duquaine (Lionel), Leopold Buchsbaum (Thibault), Cédric Vieira (trener)

Producenti: Isabelle Truc, Elisa Garbar, Fabrice Prével-Cléach, Bart Van Langendonck

Produkcija: Iota Production, Louise Productions, Offshore, Savage Film, RTS, SRG SSR, Be Tv, RTBF

Distribucija: Pulski filmski festival

Prikladno za dob: 14+

Službena stranica filma: <http://www.keeper-film.com/>

Najava filma: https://www.youtube.com/watch?v=4a_FJpV76s4

Kratki sadržaj

Maxime je mladi talentirani golman koji ima velike planove o budućnosti. Uz podršku dobrostojećeg i ambicioznog oca ima ozbiljne šanse privući pažnju nogometnih skauta i biti primljen u veliki klub. Poput mnogih tinejdžera, istražuje svoju seksualnost i misli da će sa svojom djevojkom Melanie ostati zauvijek. No, kada djevojka zatrudni, zaljubljeni par naći će se na životnoj prekretnici. Iako Maxime isprva loše prihvaća vijest i odbija vjerovati da je dijete njegovo, ubrzo se navikava na ideju roditeljstva i nagovara Mélanie da zadrži dijete. Nogomet će mu zasigurno osigurati financijski uspjeh. U nekom vakuumu ljubavi i idealizma, par odlučuje sa svih svojih petnaest godina postati roditeljima.

Nakon tri i pol mjeseca skrivanja trudnoće, mladić počinje osjećati težinu svojeg izbora. Rastrgan između sna o nogometnoj karijeri i neočekivane ideje da postane otac, priopćava roditeljima vijest. I dok kod kuće nailazi na (još uvijek uvjetnu) podršku, njegova se djevojka suočava s potpuno suprotnom reakcijom majke koja je na vlastitoj koži iskusila samohrano roditeljstvo.

Suočena s beskompromisnim majčinim stavom da napravi pobačaj kao i željama njezinog dečka, Melanie sve teže identificira vlastite potrebe, dok Maxime u cijeloj situaciji izgleda bespomoćno. Surova stvarnost izaći će na vidjelo, a mladi par morat će snositi posljedice svoje odluke.

Riječ kritike

"Guillaume Senez vješto prikazuje okrutan, lijep i nevjerojatno složen svijet adolescencije u kojem se sve još uvijek čini mogućim. Svojim realističnim i izravnim pristupom izbjegava suviše uljepšavanje i zamku sentimentalizma. Ono što redatelja zanima jest 'istina', sada i ovdje, spontanost prožeta životnom snagom samih glumaca. Teško je ne razmišljati o redateljima poput Alaina Tannera, pa čak i braće Dardenne i Mikea Leigha koji tvrdoglavo streme ka ovakvoj formi kinematografije. Dirljiv i nasilno zavodljiv film."

- Muriel Del Don, *Cineuropa*

"Zapanjujućim naturalizmom, univerzalnom temom, jedinstvenom režijom i vrhunskom interpretacijom petoro glavnih glumaca (uključujući i one u manjim ulogama), 'Golman' je prekrasan, intenzivan, energičan i fascinant film koji najavljuje rođenje novog velikog filmaša s jakom osobnošću i vizijom. Zapamtite ime Guillaumea Seneza jer o njemu će se još puno govoriti."

- *Cinevox.be*

"Jedan od najboljih filmova 2015. i najuvjerljivijih portreta adolescencije u posljednje vrijeme. Činjenica da se radi o prvom Senezovom dugometražnom filmu čini ovo ostvarenje još nevjerovatnijim. Iako postupci likova mogu izgledati suludo, pa čak i s vremena na vrijeme odbojno, nikada se ne doimaju lažnim, uvelike zahvaljujući nastupima glumaca. Bellugi je otkriće; rijetko se viđaju glumci njezine dobi koji mogu u cijelosti biti prisutni u trenutku kada kamera snima lice nekoliko minuta. Kao u završnoj sekvenci kada Melanie počinje osjećati težinu svih svojih izbora, i u tišini svojeg uma donosi ključnu odluku. Publici nisu potrebne riječi. Njezine oči reći će nam sve što trebamo znati."

- *Matt Fagerholm, Roger Ebert*

"Zadivljujuća i univerzalna priča. Film nas je od početka obuzeo izvanrednim izvedbama glavnih protagonista. Narativna svježina filma leži u sposobnosti upravljanja konfliktima i izbjegavanju sentimentalnosti. Golman je dosegao svoj cilj!"

-žiri Europe Cinemas na Filmskom festivalu u Locarnu

Festivali i nagrade

- Locarno International Film Festival, 2015. – Europa Cinemas Label
- Filmfest Hamburg, 2015. – nagrada Young Talent
- Torino Film Festival, 2015. – najbolji film
- Warsaw Film Festival, 2015. – posebna nagrada žirija
- Annonay International Festival of First Films, 2016. – posebna nagrada žirija
- Međunarodni filmski festival za djecu i mlade Zlin, 2016. – najbolji film za mlade
- Taipei Film Festival, Tajvan 2016. – posebna nagrada žirija
- Magritte du Cinéma, Belgija 2017. – najbolji debi, montaža i sporedna glumica

Više na: <http://www.keeper-film.com/en/festival/>

Kronika mladosti

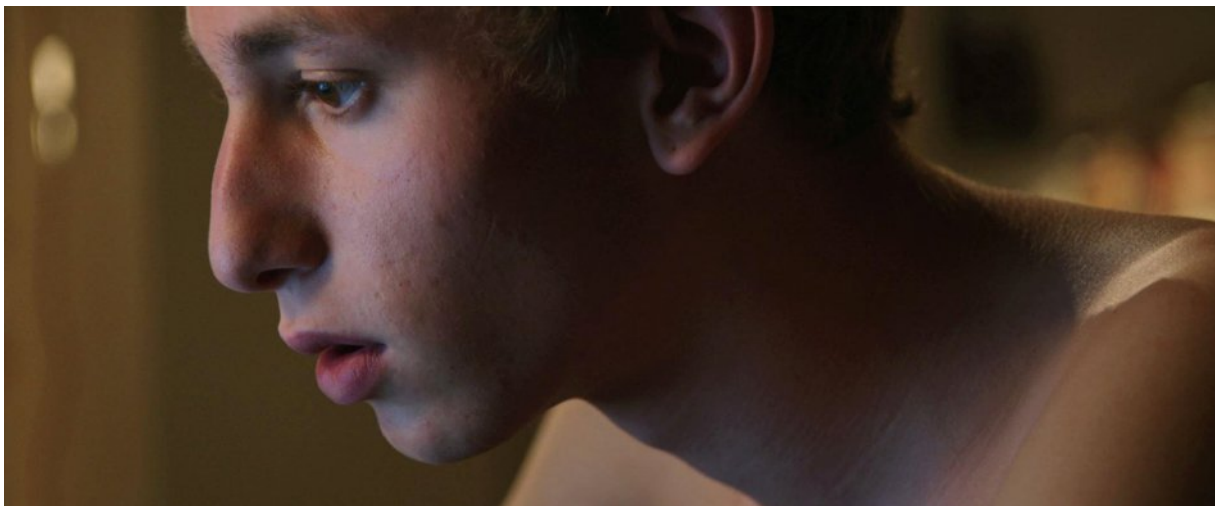
U svom dugometražnom prvijencu, Senez prikazuje krhkost i naivnost tinejdžera, njihovo seksualno i emotivno buđenje i buran put prema zrelosti kroz koji moraju proći. Donosi dirljiv prikaz maloljetničke trudnoće i mladog para koji se suočava sa svojim roditeljima, svakodnevicom i odlukom većom od njih samih.

Film nije samo još jedno istraživanje adolescencije na velikom ekranu. Tinejdžerska ljubav se ovdje istražuje kroz prizmu neočekivanog dolaska bebe, događaja koji može poljuljati osjetljiv i strastven odnos dvaju tinejdžera. No, originalnost filma leži u tome što se problem maloljetničke trudnoće tretira s muškog gledišta, kroz oči Maxima koji nije nužno svjestan ograničenja i odgovornosti podizanja djeteta. Kao i svaki tinejdžer, pokušava se izboriti za svoj položaj u društvu koje favorizira glas odraslih.

Unatoč želji da zadrži dijete, Maxime se nalazi u nezahvalnoj poziciji ograničen svojim neiskustvom, neznanjem, mladošću. Može pokušati utjecati na svoju djevojku iako je svjestan da konačna odluka nije u njegovoj moći. U filmu vidimo sve prepreke s kojima se suočava mladi par na najavu neželjene trudnoće, od posjeta liječniku i savjetniku, pa do sukoba s roditeljima. Iskustva glavnih glumaca prikazana su realno i iskreno, kao i suprotstavljene emocije s kojima se uočavaju poput nade, idealizma, tuge i strahova, nježnosti i nervoze, suosjećanja i frustracija.

Film kao sredstvo edukacije

Na filmu su prikazane različite reakcije roditelja o maloljetnoj trudnoći koje mogu (nesvjesno) generirati gledateljevo zauzimanje strana. No, redatelj ovom osjetljivom pitanju pristupa bez moraliziranja. Izbjegava zauzimanje pozicije za ili protiv posvajanja, pobačaja i seksualnosti mladih, namjerno nudeći proturječne stavove protagonista kako bi potaknuo gledatelje na empatiju, diskusiju i razmišljanje o mogućim posljedicama maloljetničke trudnoće. "Golman" može biti odličan alat u osvještavanju problema maloljetničke trudnoće i njenoj prevenciji te kao takav zaslužuje svoje mjesto u učionicama. Izvrstan je primjer i korištenja filmskog jezika te efektivno spaja poetiku i realizam. Svaki detalj u filmu nešto znači, svaka scena ima svoju posljedicu i uzrok, sve što gledatelji vide i čuju oblikovat će ishod. Kvalitetni filmovi slične tematike su i "Juno" (2007.) Jasona Reitmana, "17 djevojaka" (2011.) Delphine i Muriel Coulin i "Dijete" (2005.) braće Jean-Pierrea i Luca Dardennea,

Simbolika naslova

"Keeper" u Belgiji i mnogim drugim zemljama engleskog govornog područja znači golman odnosno čuvar. No, naslov filma ne referira samo na golmana na nogometnom terenu, već i na mladićeve ambicije i osobne izbore. Maxime nije samo golman, on želi i zadržati dijete. Njegovu perspektivu vidimo od početka. Redatelj objašnjava: "Maxime pokušava utjecati na tijek događaja, ali bez uspjeha. Kao da ne može izaći iz svojih 16 metara. Jedan golman ne može pobijediti u igri. On je može samo spasiti." Dakle, naslov simbolizira i bespomoćnost budućeg oca u odluci o djetetu, što je pojačano dodatnim značenjima engleske riječi "keeping" koja znači zadržati, čuvati, održati [člana obitelji].

Produkcija

Film je snimljen u suradnji sa Savage filmom (Belgija), Offshore (Francuska), Louise Productions (Švicarska) i Iota Production (koji su producirali sva tri njegova kratka filma). Snimanje filma trajalo je 25 dana, pet dana manje no što je prvotno planirano. Smanjen budžet povlačio je za sobom drastične narativne izbore i rizik za redateljev prvi film. Iako je snimljeno manje materijala, redateljeva dugogodišnja suradnica Julie Brenta je napravila odličan posao po pitanju montažnih rješenja, ritma i rada na osvjetljenju.

Opsežan casting

Redatelj je inzistirao da glumci budu iste dobi kao i njihovi likovi budući da je način odijevanja, govora ili hoda tinejdžera vrlo specifičan. Na castingu se pojavilo gotovo stotinu dječaka i djevojčica u dobi od 14 do 16 godina. Mladi švicarski glumac Kacey Mottet Klein već se pokazao kao veliki talent u filmovima "L'Enfant d'en haut", "Sister", "Gainsbourg" i "Home", te ga je redatelj vrlo brzo otkrio. Za razliku od Kaceyja koji je imao već iskustva i djelovao vrlo samopouzvano i karizmatično, dotad nepoznata glumica Galatea Bellugi se na castingu pokazala vrlo krhkom i pomalo sramežljivom. Vidjevši ih zajedno, redatelj je odlučio upariti ove dvije suprotnosti, a rezultat njihovih glumačkih izvedbi je impresivan. Odrasli glumci Sam Louwyck, Laetitia Dos i Catherine Salée (koja je igrala vodeću ulogu u Sanzovom kratkom filmu "U.H.T"), također su bili uvjerljivi u svojim kratkim ulogama roditelja i doprinijeli emocionalnoj kompleksnosti likova.

Neobična metoda rada s glumcima

Zanimljivo je da redatelj glumcima nije dao scenarij. Glumačke odluke bile većinom improvizirane, a dijalozi spontani. Na setu je vladala kolektivna euforija: "Mi znamo gdje želimo ići. Ne znamo kako, ali ići ćemo zajedno". Prije snimanja organizirana su čitanja sinopsisa gdje se razgovaralo o kontekstu, likovima i interakciji među njima, a na samom setu redatelj je glumcima potanko objasnio ciljeve pojedinih scena.

Glumci su govorili iz vlastitog kuta, svojim riječima. Ponekad bi im redatelj šapnuo rečenicu, dvije, koliko je bilo potrebno za narativni kontinuitet. No, kako kaže nije ih htio usmjeravati, nego samo pratiti. Na taj način, dobili su veliku slobodu i mogli "postojati unutar okvira", što je u konačnici dovelo do emocionalne autentičnosti i realistične interpretacije. No, budući da se davanjem prednosti glumačkoj izvedbi ograničuju tehnički i estetski aspekti, kamera je morala stalno biti u pokretu kako bi se prilagodila neočekivanom. Direktor fotografije Denis Jutzeler je napravio odličan posao u radu na osvjetljenju i vizualnom ugođaju filma.

O redatelju

Guillaume Senez (1978.) je francusko-belgijski redatelj. Nakon završetka studija na briselskoj filmskoj školi INRACI, režirao je tri kratka filma. Debitirao je s "La quadrature du cercle" (2006.), a potom su uslijedili "Dans nos veines" (2009.), nominiran za najbolji kratki film u Cannesu te "U.H.T." (2012.), nominiran za belgijsku filmsku nagradu Les Margritte du Cinéma. Ojačan ovim uspjesima, 2014. počinje izradu svog prvog dugometražnog filma "Golman". Iako nije riječ o autobiografskom filmu, redatelj obrađuje temu očinstva, jer je i sam otac dvoje male djece. Također nudi prikaz adolescencije, omiljene teme njegovih kratkih filmova. Priznaje kako filmaši neizbježno snimaju ono što poznaju i kako je adolescencija, unatoč složenosti i što ju svatko doživljava drugačije, zapravo najfilmskije razdoblje života, jer postoji neka lakoća, nesmotrenost i spontanost koja je lijepa za snimiti. Nadalje, budući da je bio u svijetu nogometa i trenerom mlade momčadi, uključio je priču o dječaku koji sanja o nogometnoj karijeri. Kaže kako će od stotinu djece koja igraju na vrlo visokoj razini, samo šestoro nastaviti profesionalno. Zbog toga je htio prikazati perspektivu Maxima koji odrasta nakon saznanja da će postati otac te se suočava s razočaranjem kada ne postigne svoje snove, u dobi kad još uvijek ima puno ideala.

"Osjećao sam potrebu snimiti mladost, odrastanje u svoj svojoj ljepoti i složenosti. Htio sam prikazati krhkost tih tinejdžera, njihovu bezbrižnost, jednostavnost i iznad svega njihovu ljubav. Postoji puno filmova o tinejdžerskoj trudnoći koji se fokusiraju na majčino gledište, što je potpuno razumno, jer je to i fizički i psihički izuzetno težak period za djevojku. No, bez obzira na ono što muški lik može proživljavati, to se u najboljem slučaju prikazuje

vrlo sažeto. Stoga sam odlučio prikazati ovu trudnoću kroz filter očinstva, točnije očeve bespomoćnosti u donošenju odluke o zadržavanju djeteta. Mislio sam da bi bilo zanimljivo prikazati iskustvo jednog mladića koji nešto želi, ali nema snage za to postići."

Važnost edukacije o spolno odgovornom ponašanju

Kako bi se osoba uspješno pobrinula za novorođeno dijete, nije dovoljno samo biološki sazrijeti. Potrebna je i psihička i emocionalna zrelost, te socijalna i ekonomska sigurnost, a mladi adolescenti takve odlike prije svoje punoljetnosti najčešće ne stignu razviti. Suočiti se s pitanjima koja su vezana uz neočekivanu i neplaniranu trudnoću teško je u svakoj životnoj dobi. A imati između 14 i 18 godina, otkriti neplaniranu trudnoću i nastojati naći odgovore na pitanja što dalje, kako reći roditeljima, kako nastaviti školovanje, kome se obratiti za pomoć, što kad se dijete rodi... dodatno je teško i zahtjevno. Uz sva ta pitanja, djevojke se suočavaju sa strahom, sramom, neizvjesnošću, a ponekad i nerazumijevanjem okoline.

Riječ je, dakako, o nizu problema, od neprihvatanja u obitelji, prekida školovanja, napuštanja partnera, do teškoća u prilagođavanju i prihvaćanju novih životnih okolnosti. Maloljetnička trudnoća i roditeljstvo iznimno su stresni događaji u životu mlade osobe i mogu dugoročno negativno utjecati na kvalitetu odnosa majke i djeteta te ostaviti brojne psihofizičke posljedice. Sve su ovo razlozi zbog kojih mlada trudnica kroz razdoblje između spoznaje da je u drugom stanju pa sve do poroda ne smije biti sama, a pomoć, podrška i razumijevanje obitelji, škole, prijatelja i liječnika su neophodni.

Adolescentske trudnoće u svijetu

Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) godišnje rodi oko šesnaest milijuna djevojaka u dobi od 15 do 19 godina, te oko dva milijuna djevojaka mlađih od 15 godina. U slabije razvijenim zemljama vodeći uzrok smrtnosti među djevojkama od 15 do 19 godina upravo su komplikacije maloljetničkih trudnoća ili poroda.

Maloljetnička trudnoća češće se javlja kod siromašnog, manje obrazovanog i ruralnog stanovništva. Iako su trudnoće i porodi adolescenata u dobi od 10 do 14 godina izuzetno rijetki, u nekim zemljama Subsaharske Afrike učestalost poroda prije 15 godina kretala se u rasponu od 0,3% do 12% 2008. godine. Faktori koji doprinose pojavi maloljetničke trudnoće su mnogobrojni, a uvjetuju ih običaji, kultura, društvo i način života na određenom području.

U mnogim državama, najčešće u zemljama u razvoju, djevojke su pod pritiskom ranog udavanja i rađanja djece te su suočene s ograničenim mogućnostima naobrazbe i zapošljavanja. Velik broj adolescentica ne zna kako izbjeći trudnoću ili nisu u mogućnosti pribaviti kontracepciju, no u mnogim zemljama je normalno da maloljetne djevojke ostaju trudne i stupaju u brak. Liječnici iz Jemena ističu kako djevojčice koje stupaju u dogovorene brakove često dolaze na pregled s ozbiljnim povredama spolnih organa koje su posljedica preranog stupanja u spolne odnose. Roditelji svojoj djeci dogovaraju brakove sa starijim muškarcima u strahu od političke i financijske nesigurnosti, te je takvih brakova puno.

Maloljetničke trudnoće na području Republike Hrvatske

Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, u Hrvatskoj je 2015. godine zatrudnjelo 1.132 djevojaka u dobi do 19 godina. Njih 306 bile su maloljetnice, a u četiri slučaja radilo se o djevojčicama u dobi do 14 godina. Na inducirani pobačaj odlučilo se 226 djevojaka mlađih od 20 godina. Njih 81 bile su maloljetne, a dvije nisu napunile ni 15 godina.

Istraživanja pokazuju kako mladi u Hrvatskoj u prosjeku stupaju u spolne odnose u dobi od 16 godina. U prvi seksualni odnos mladići većinom stupaju s vršnjakinjama i to iskustvo vežu uz vezu "za jednu noć", dok djevojke u odnose stupaju sa starijim partnerima u okviru ozbiljne veze. Iako se adolescenti osjećaju odraslo i zrelo, očito je da su nedovoljno informirani jer prema statističkim podacima tek 43% parova koristi neki oblik kontracepcije. Korištenje kontracepcije znak je odgovornog spolnog ponašanja, ne samo zbog sprječavanja neželjene trudnoće, nego i zaštite od čitavog niza spolno prenosivih bolesti koje u budućnosti mogu nepovoljno utjecati na plodnost, trudnoću i zdravlje.

Iako je Hrvatska po broju maloljetničkih trudnoća i pobačaja bolja od drugih europskih zemalja, nedostatak spolnog odgoja je vidljiv jer spolno aktivni mladi sve rjeđe koriste zaštitu. Stoga je Hrvatski zavod za javno zdravstvo odlučio u narednih šest godina provoditi posebnu edukaciju u okviru radionica, kvizova i predavanja koju će voditi studenti medicine. Edukacija o spolnom zdravlju i odgovornom ponašanju provodit će se u trećini hrvatskih srednjih škola u okviru Nacionalnog programa "Živjeti zdravo" i uz financijsku potporu Europskog socijalnog fonda.

Rizičnost adolescentne trudnoće

Liječnici većinom maloljetničke trudnoće smatraju rizičnim trudnoćama. Razlog tome je što fizički i psihički rast djevojčica još uvijek nije završen, pa se povećava rizik od pobačaja, zaostajanja ploda u razvoju i prijevremenog poroda. Maloljetne trudnice najčešće nisu redovito kontrolirane, pa je veća vjerojatnost spolnih bolesti koje se treba uvijek liječiti prije no što se počne raditi na trudnoći.

Najčešće infekcije kod maloljetnih trudnica su klamidija, mikoplazma, trihomonijaza i HPV koje sve redom povećavaju komplikacije s trudnoćom i zdravljem djeteta. Uz to, maternica kod djevojčica još uvijek nije dovoljno sazrela, pa je osjetljivija na infekcije. Može doći i do mišićnih i koštanih deformacija. Povećan je rizik i od rođenja djeteta s niskom porođajnom težinom što zahtjeva posebnu skrb koja uključuje održavanje zdravlja, rasta i razvoja pomoću uređaja. Dodatni čimbenici rizika su i pušenje, stres, emocionalna nestabilnost, izoliranost od obitelji i niz drugih.

Pitanje pobačaja

Zbog straha od navedenih rizika, adolescentice se ponekad odlučuju na pobačaj. Pobačaj je svaki prekid trudnoće prije normalnog poroda. Spontanim pobačajem smatra se prekid trudnoće prije navršenog 28 tjedna, a nastaje zbog nepravilnosti u razvoju ploda ili nemogućnosti da se trudnoća iznese do kraja. Namjerni je pobačaj medicinski zahvat kojim se prekida trudnoća. Može biti izveden zbog medicinskih razloga (npr. ukoliko bi daljnje održavanje trudnoće ugrozilo život žene), ili na zahtjev žene.

U društvu se nerijetko postavlja pitanje je li prekid života embrija/fetusa ubojstvo ili nije. Oni koji prihvaćaju stajalište da život počinje od začeca i da ga od začeca treba apsolutno poštovati, nemaju dvojbe oko toga pitanja. Takvo stajalište zastupaju sve religije. Oni koji smatraju da život koji treba apsolutno poštovati počinje u nekom drugom trenutku tijekom trudnoće, podržavaju pravo žene da donese odluku o tome hoće li roditi ili ne.

U većini europskih zemalja pobačaj je dopušten, odnosno zakonom omogućen, do određenog tjedna trajanja trudnoće, uz manja ili veća ograničenja. U nekim je zemljama dopušten samo ukoliko se medicinski procijeni da bi dijete štetno djelovalo na majku, odnosno uzrokovalo neke patološke pojave, da će se dijete roditi s deformacijama koje će mu otežavati život ili ukoliko je trudnoća nastala kao posljedica silovanja ili incesta.

Što se tiče posljedica, pobačaj ponekad može imati kratkoročne (upale, priraslice) ili dugoročne (slabost vrata maternice, poteškoće pri sljedećim trudnoćama) medicinske posljedice, te može izazvati osjećaj gubitka, krivnje, pa čak i suicidalne misli.

U Hrvatskoj je pobačaj na zahtjev žene zakonski dopušten do desetog tjedna trudnoće i to isključivo u bolničkim ustanovama. Maloljetne djevojke koje nisu navršile 16 godina mogu obaviti pobačaj samo uz pristanak jednog roditelja. No, iskustva iz prakse pokazuju kako se trudnoća kod maloljetnih djevojaka često otkrije upravo nakon desetog tjedna. Tada je prekid trudnoće moguć samo po odobrenju komisije pod uvjetima i postupcima utvrđenim Zakonom o zdravstvenim mjerama za ostvarivanje prava na slobodno odlučivanje o rađanju djece iz 1978. godine. Iako je broj pobačaja na zahtjev iz godine u godinu sve manji, nužno je daljnjim mjerama edukacije i prevencije djelovati da se što manje pribjegava takvu ishodu.

Nastavak školovanja

Adolescentne trudnoće mogu imati negativne socijalne i ekonomske učinke na djevojčice, njihove roditelje i zajednicu. Mnoge djevojke koje zatrudne moraju privremeno napustiti svoje školovanje, a ponekad i zauvijek. Bez završenog obrazovanja imaju manje vještina i mogućnosti da nađu posao, kao i manju plaću zbog neodgovarajuće stručnosti i nivoa obrazovanja.

Djevojke zbog poroda ponekad prekinu pohađanje nastave prije kraja školske godine. Ne postoje univerzalna pravila koja se provode u svim školama, ali fleksibilnost u polaganju ispita i oslobođenja od nastave tjelesne i zdravstvene kulture zasigurno pomaže. Ukoliko učenica zbog zdravstvenog stanja ne može sudjelovati u određenoj školskoj aktivnosti, zbog svoga i djetetova zdravlja, prema Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, može se privremeno ili trajno osloboditi od pohađanja nastavnog predmeta ili sudjelovanja u određenim nastavnim sadržajima.

Pravni i institucijski okviri

U Hrvatskoj ne postoji ni jedan sveobuhvatan propis koji se bavi problemima maloljetnih trudnica i roditeljstva. Hrvatska je potpisnica niza međunarodnih dokumenata i pravnih propisa poput Europske konvencije o ljudskim pravima, Konvencije o pravima djeteta i Europske konvencije o ostvarivanju dječjih prava. Ovaj okvir obuhvaća i pregled zakona i propisa obiteljskog i kaznenog prava, socijalne skrbi, odgoja i obrazovanja, koji se bave problemom maloljetničke trudnoće.

Ustav RH sadrži odredbe o zaštiti temeljnih ljudskih prava i sloboda koje se tiču i maloljetnih trudnica, a odnose se na zaštitu osobnog/privatnog i obiteljskog života. Ukoliko su prava maloljetnih trudnica kao djece na bilo koji način bila ugrožena, one se mogu obratiti i Pravobranitelju za djecu koji štiti, prati i promiče prava i interese djece.

Najčešće se pak primjenjuje obiteljski zakon koji štiti majku i dijete. Njime se uređuje brak, odnosi roditelja i djece, posvojenje, skrbništvo, učinci izvanbračne zajednice žene i muškarca te postupanje nadležnih tijela u svezi s obiteljskim odnosima i skrbništvom.

U maloljetnih trudnica, također se uvelike primjenjuje Zakon o socijalnoj skrbi. Njime se korisniku propisuje pomoć, savjetovanje i skrb izvan vlastite obitelji u obliku smještaja, prehrane, odgoja, obrazovanja i ostalih potreba. Skrb se osigurava trudnici 3 mjeseca prije poroda ili roditelju s djetetom do 6 mjeseci, a iznimno do godine dana starosti ako je to u interesu djeteta. Majke mlađe od 16 godina dobivaju privremenog skrbnika, a one starije od 16 godina podnose zahtjev za stjecanje poslovne sposobnosti što im omogućuje dobivanje skrbništva nad djetetom.

Gubitak roditeljske podrške

Kod maloljetničke trudnoće djevojkama je vrlo važna podrška obitelji kako bi mogle nastaviti sa svojim školovanjem i kako bi se što bolje pripremile za nadolazeće roditeljstvo. Većina ih ima podršku obitelji, no oko 10% njih su prepuštene same sebi. Tada nastaje potreba za institucionalnim smještajem. Prema podacima UNICEF-a, u Hrvatskoj su trenutno četiri doma osposobljena za prijem maloljetnih trudnica i majki s djecom. Korisnike primaju Caritasove kuće preko Centra za socijalnu skrb kao i zagrebački Dom za nezbrinutu djecu u Nazorovoj gdje mogu ostati samo godinu dana nakon poroda. Nakon toga osiguran im je privremeni smještaj u stanu koji je dom dobio na korištenje. Dijete u Caritasovoj kući ostaje do svoje treće godine, a majka do godine dana djetetova života. Nakon toga djevojka mora napustiti kuću, a Caritas joj pomaže da se osamostali, doškoluje, nađe posao i stan kako bi mogla skrbiti za dijete.

Udruge i savjetovišta

Maloljetne trudnice i majke često ne znaju kome se mogu obratiti za pomoć i podršku, gdje i u kojem vremenu i obliku ostvariti svoja prava kao majke i djeca istovremeno. O problematici maloljetničkih trudnoća i roditeljstva u Hrvatskoj se brine tek jedna udruga - Korak po korak. Ova nevladina i neprofitna udruga sa sjedištem u Zagrebu pokrenula je projekt "Mama je mama" i internetski portal kako bi maloljetnim roditeljima pružila sve potrebne informacije, pomoć pri suočavanju s izazovima roditeljstva i pripremi za samostalan život. Portal pruža korisne tekstove i savjete te omogućuje korisnicima da anonimno postavljaju pitanja stručnjacima – psiholozima, pravnicima, socijalnim radnicima i

ginekolozima. Cilj projekta je i senzibilizirati javnost i nadležne državne institucije o problemima i potrebama maloljetnih trudnica i roditelja, pružanje socijalne i zdravstvene zaštite, educiranje roditelja o važnosti i načinima komunikacije s djecom o seksualnosti, ljubavi i vezama. Usluge savjetovališta su besplatne i provode se uz financijsku potporu Ministarstva socijalne politike i mladih te Grada Zagreba.

Više informacija saznajte u izvorima:

- ✓ Udruga roditelja Korak po korak
<http://www.udrugaroditeljapkg.hr/publikacije/o-maloljetnikim-trudnoama-i-roditeljstvu>
- ✓ Mama je mama – Portal za maloljetne trudnice i roditelje
<http://www.maloljetni-roditelji.net/info-kutak>
- ✓ Svjetska zdravstvena organizacija
<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs364/en/>
- ✓ Hrvatski zavod za javno zdravstvo
<http://www.hzjz.hr/sluzba-promicanje-zdravlja/odjel-za-promicanje-odgovornog-spolnog-ponasanja/vise-o-odjelu/>
- ✓ Najava HZJZ o posebnoj edukaciji u srednjim školama
<http://www.novolist.hr/Vijesti/Hrvatska/Godisnje-roditi-tristo-maloljetnica-HZJZ-zeli-djelomicno-popuniti-nepostojeci-spolni-odgoj-u-skolama>
- ✓ Zdravstveni odgoj, priručnik za nastavnike i stručne suradnike u srednjoj školi
<http://www.azoo.hr/images/razno/Kurikulum-1-4-razred-SS-FINAL-s-ispravkom.pdf>
- ✓ Video prilog HRT-a "Edukacijom protiv neželjenih trudnoća"
<http://vijesti.hrt.hr/262606/edukacijom-protiv-nezeljenih-trudnoca>

PRIJEDLOG OBRADE FILMA NA SATU

Film sadrži čitav raspon **tema za raspravu**, primjerice neplanirana trudnoća, pobačaj, posvajanje, seksualnost, zdravlje, priprema za roditeljstvo, tinejdžerska ljubav, odrastanje, ambicije, želje i mogućnosti, identitet, vrijednosti, odgovornost, samopouzdanje, obitelj, odnosi, komunikacija, utjecaj roditelja i društva na tinejdžera, odgovornost za druge osobe, sport i životni stil, filmski jezik itd. Navedene teme mogu se obraditi u **korelaciji s nastavnim predmetima**: hrvatski jezik, medijska kultura, etika, vjeronauk, sociologija, psihologija, zdravstveni odgoj i obrazovanje.

Nakon projekcije filma i kratke emocionalne stanke, učenike treba upitati kako ih se dojmio film, što im se svidjelo u filmu, a što nije, bili ga preporučili prijateljima i zašto. Nakon što iznesu svoje doživljaje, u razredu bi uslijedila istraživačka rasprava kroz niz pitanja, s time da zadatke, pitanja i teme koje nameće ovaj film, nastavnici trebaju prilagoditi dobi učenika.

Određivanje mjesta, vremena i teme

- Gdje se odvija radnja filma?
- Kada se zbiva radnja filma? Koji vremenski period u životima Melanie i Maxima obuhvaća?
- Koje je značenje naslova filma? Postoji li neka simbolika?
- Većina priča, bilo da je riječ o romanu, filmu ili stripu, sastoji se od svojeg početka, sredine i kraja. Na koliko dijelova možemo podijeliti filmsku priču? Koji su prijelomni trenuci u ovom filmu? Odredite redoslijed događaja i svakom dijelu filmske priče pridajte naslov.

Tinejdžerska ljubav

- Opiši odnos Melanie i Maxima.
- Je li njihova veza romantična?
- Pokušava li jedan od partnera imati kontrolu i vršiti utjecaj na drugoga?
- Slušaju li Maxime i Melanie jedno drugog, komuniciraju li otvoreno, govore li o svojim pravim osjećajima? Što je pak sa suprotnim reakcijama, obrambenim mehanizmima, bijesom, gubitkom emocionalne kontrole?
- Što znači imati zdravi, zreo odnos?
- Koja je razlika između ljubavi i zaljubljenosti?
- Što određuje bliskost nekog odnosa?
- Što znači biti spreman/na za spolni život? Zašto kvalitetan emocionalni odnos mora biti uvjet za seksualni odnos?

Komunikacija u odnosima

- Melanie otkriva svoju trudnoću Maximu preko ekrana računala. Koje je vaše mišljenje o načinu na koji Melanie otkriva Maximu da je trudna? Mogu li komunikacijska sredstva poput tekstualnih poruka ili internetskih chatova stvoriti poteškoće u komunikaciji? Zašto?
- Na koji se način može ostvariti bolja komunikacija? Može li se komunikacijom riješiti neki problem kada vas nešto muči, kada ste povrijeđeni ili ljuti? Razgovarate li o

svojim problemima s vašim prijateljima, roditeljima, nastavnicima? Imate li osjećaj da vas kod kuće ili u školi ne čuju i doživljavaju? Na koji se način najradije izražavate?

- Koja je prva reakcija Maxima na najavu vijesti? Kako se ponaša i koje emocije pokazuje? Što misliš o njegovoj reakciji? Negira li svoju odgovornost? (Kada sazna da je Melanie trudna, Maxima zauzima obrambeno ponašanje. Ljut je i želi znati je li test točan i da li je on pravi otac djeteta jer je ona mogla "spavati s drugim dečkom")
- Na početku filma saznajemo o Maximovom iznenađujućem zahtjevu da Melanie oralno zadovolji njegovog prijatelja Thibauta. Unatoč tome što nije htjela, ona je to učinila. Što to govori o njoj? Što to govori o njihovom odnosu prema seksualnosti? Koliko daleko možemo ići zbog ljubavi kako bi zadovoljili drugu stranu? Gdje je granica?
- Nakon pozitivnog testa na trudnoću, Melanie odlazi na konzultacije kod socijalnog radnika i ginekologa. Savjetnik joj govori kako je njezina odluka o tome da li će zadržati dijete ili ne. Nakon što dvojac odluči zadržati dijete, gledatelji mogu primijetiti kako Melanie nije baš uvjerena u svoju odluku. Neodlučna je i bori se izraziti svoje mišljenje. Kako ste reagirali na scenu kada dvojac odluči zadržati dijete? Je li to bila zaista Melanina odluka? Je li Maxime utjecao na njezino mišljenje?

Želje i mogućnosti

- Zašto Maxime želi zadržati dijete?
- Pri posjetu savjetniku Maxime ne zna objasniti zašto želi zadržati dijete. Ne može to intelektualno opravdati i uobličiti u riječi. On samo zna da želi dijete. Zašto željeti dijete nije dovoljno?
- Zašto Maxime i Melanie odgađaju reći roditeljima svoju tajnu? Jesu li s ikime podijelili svoje osjećaje? Maxime se isprva povjerava samo svojem najboljem prijatelju. Prijatelj mu govori kako postati roditeljem nije tako strašno: "Samo trebaš biti profi nogometaš." Što misliš o toj izjavi?
- Maxime je obećao Melanie: "Bit ću profesionalni nogometaš. Imat ćemo veliku kuću. Veliki bazen. Jacuzzi kadu. Tursku kupelj, saunu, teniski teren, nogometni teren, aerodrom. Puno ćemo putovati..." Što misliš o ovim obećanjima? Jesu li realna? Kako se Maxime ponaša na probnom treningu u Francuskoj nakon pozitivnog odgovora od strane lovaca na talente? Može li se nositi s pritiskom? Što je sve potrebno za igranje na profesionalnom nivou i poslovni uspjeh?

Stavovi o maloljetničkoj trudnoći

- Kako različiti likovi u filmu reagiraju na vijest o trudnoći? Je li vas pojedina reakcija iznenadila? Jeste li (svjesno ili manje svjesno) stali na stranu nekog roditelja?
- Koju poziciju po tom pitanju zauzimaju Maximovi roditelji, a koju Melanina majka?
- Što Melanina majka naređuje svojoj kćeri i je li ju pitala za mišljenje?
- Majka govori Melanie kako nema pojma o životu, na što joj Melanie odgovara "To je moje tijelo. Ja odlučujem". Majka će na to: "To je tvoje tijelo, ali jede moju hranu. Živi u stanu za koji ja plaćam najam. Vidi što si učinila s tijelom kada si ti bila odgovorna za njega." Što mislite o ovim suprotstavljenim izjavama? Možete li shvatiti zašto Melanina majka ne želi da njezina kćer i dalje živi s njom?

Roditeljstvo i odgovornost

- Savjetnik za mlade govori Melanie i Maximu: "Teško je imati dijete kada imaš petnaest godina. To je velika obaveza. Bez podrške vaših roditelja još je teže. Imat ćete problema. Možete odlučiti zadržati bebu, ali to uključuje mnoge odgovornosti koje nisu primjerene vašoj dobi". U kojoj mjeri će se obistinuti ove riječi? Koje situacije u filmu pokazuju kako Melanie i Maxime nisu dorasli biti roditeljima?
- Nakon što je Maxime ostavio Melanie samu u klubu, ona netragom odlazi. Melanina majka mu na vratima govori: "Ne možeš ju vidjeti. Vrati se kada budeš muškarac. I kada budeš naučio koristiti kondom." Komentiraj njezinu izjavu. Što znači ponašati se odgovorno? Tko je odgovoran za to što Vi činite? Što znači biti odrasla osoba?
- Što mislite da je potrebno da bi bili roditelji? Što znači biti "spreman" za roditeljstvo?

Pobačaj i usvajanje

- Melanie odbacuje pobačaj u korist usvajanja, jer smatra kako nije spremna za roditeljstvo. Što misliš o Melaninom izboru? Je li to ispravna odluka ili ne? Zašto?
- Koje mogućnosti je imala Melanie? Opiši posljedice svakog izbora.
- Što misliš, je li lako djevojkama poput Melanie odustati od bebe i zaboraviti na sve što se dogodilo? Kako to utječe na njezinu psihu?
- Koje sve posljedice trudnoća ostavlja na Maxima, Melanie i njihove roditelje?
- Koji su najčešći problemi na koje nailaze maloljetni roditelji?
- Kakav stav prevladava u društvu prema tinejdžerskoj trudnoći i neplaniranoj bebi? Koji je vaš stav prema neplaniranoj trudnoći? Na koji način se može spriječiti? Koja rizična ponašanja mogu dovesti neželjene trudnoće?
- Što mislite o pobačaju? Je li pobačaj ubojstvo? Ako bi vam se dogodilo da neplanirano zatrudnite, biste li razmišljali o pobačaju? Pod kojim uvjetima biste razmatrali ovu opciju?
- Trebaju li djevojke koje su trudne imati pravo na izbor da pobace, zadrže ili daju na posvojenje svoju djecu? Može li maloljetna majka odlučiti bez roditelja hoće li imati dijete ili ne? Treba li otac djeteta imati pravo glasa i odlučivanja i u kojoj mjeri? Ima li otac zakonske ovlasti? Što ste vidjeli na primjeru Maxima?

Završetak i pouka filma

- Gledajući ovaj film koja su ti se razmišljanja i pitanja "motala" po glavi?
- Što mislite, koja bi bila pouka filma?
- Zašto su ovakve priče važne? Može li filmska umjetnost promijeniti svijest gledatelja o nekom problemu?
- Biste li voljeli u vašoj školi pohađati predavanja koje bi uključivale teme spolne/rodne ravnopravnosti, odgovornog spolnog ponašanja, seksualne orijentacije i slično? Zašto da/ne?

Filmska izražajna sredstva

- Kojem žanru ovaj film pripada?
- Koji vam je prizor bio najupečatljiviji u filmu? Što se u njemu događa?
- Prikazuje li film realne situacije ili ne? Ima li nekog uljepšavanja u filmu? Što je doprinijelo realizmu filma? (improvizirani dijalozi, krupni, dugi i subjektivni kadrovi, kamera iz ruke, niska prisutnost glazbe)
- Kakva je gluma u filmu? Jesu li glumci uvjerljivi? Jesu li dijalozi realni? Čini li vam se ti se čini da su glavni likovi takvi i u stvarnom životu? Djeluju li prirodno? Kako biste ocijenili njihovu glumu? Radi li se o dobrom ili lošem odabiru glumaca za uloge? Obrazložite svoje mišljenje.
- U mnogim scenama filma, glumci su improvizirali. To znači da su dijalozi, geste i kretanje u prostoru bili spontani. Iako su znali ciljeve određene scene, glumcima je dana velika sloboda. Što misliš o takvom pristupu i metodi rada s glumcima? Što se time postiže? (emocionalna autentičnost)
- Koje su prednosti i nedostaci improviziranih dijaloga? (Jedno od ograničenja improvizacije je Maximovo zamorno ponavljanje riječi "sranje")
- Kakva je glazba? Kakav ugođaj stvara? Čemu pridonosi? U kojim trenucima dolazi do izražaja? (na primjer, kada Maxime i Melanie u trenucima samoće razmišljaju o svojim odlukama, mogućnostima i neizvjesnoj budućnosti. Glazba pojača njihove emocije, a riječi nisu potrebne)
- Kakva je kamera u filmu? Gdje primjećuješ kameru iz ruke?
- Na koji način sloboda kretanja i govora glumaca utječe na rad kamere?
- Koje vrste filmskih planova dominiraju filmom? Zašto su likovi često prikazivani u krupnom ili blizu planu? Kako to utječe na gledatelja?
- Važan aspekt pripovijedanja je točka gledišta. Iz čije perspektive je ispričana priča u ovom filmu? Jeste li primijetili subjektivan kadar, pomoću kojeg vidimo svijet lika njegovim očima? U kojoj sceni?
- Jesu li prikazane i druge točke gledišta? Nameće li redatelj svoj stav? Daje li publici prostora za stvaranje vlastitog mišljenja?
- Kakav je ugođaj film stvorio? Kakva je atmosfera? Koju ulogu imaju osvjetljenje i boje u ovom filmu? Na koji način dočaravaju atmosferu i raspoloženje likova?
- Zadatak za učenike: Kojom biste ocjenom od 1 do 5 ocijenili ovaj film? Obrazložite svoju ocjenu i napišite kritiku odgledanog filma koja će se sastojati od kratkog sinopsisa, analize, vlastitog dojma, mišljenja i ocijene.

Nastavni listić 1 (filmski jezik)

Opiši dvije ključne scene u filmu. Koje je značenje ovih scena? Na koji način redatelj filma pokazuje ono što likovi misle i osjećaju? Koja filmska izražajna sredstva koristi?

Scena 1: Melanie i Maxime u tajnosti izlaze u klub kako bi proslavili njezin rođendan.

Scena 2: Maxime po prvi puta vidi svoje dijete i istovremeno se oprašta s njim.

Nastavni listić 2 (zdravstveni odgoj)

Neke mlade osobe ulaze u spolne odnose ranije nego njihovi vršnjaci. Motivi su najčešće potpuno izvan konteksta seksualnosti i nerijetko su potaknuti željom za samopotvrđivanjem, pritiskom ili djelovanjem alkohola i droge. No, rani spolni odnosi nose vrlo visok rizik neželjene trudnoće i zaraze spolno prenosivim bolestima koje kasnije mogu rezultirati neplodnošću ili teškoćama sa začecem. Rani ulazak u seksualni život povezan je sa zdravstvenim rizicima i većom mogućnosti razočaranja. Dobro je odgoditi ulazak u spolne odnose sve dok nisi sigurna/siguran da ste i ti i tvoj partner/partnerica doista spremni za taj korak. Odluka o prvom spolnom odnosu mora biti dobrovoljna, promišljena i odgovorna. Ona uključuje odgovornost prema vlastitom tijelu, zdravlju i budućnosti te odgovornost prema partneru/ici. Spolni život bez toga ne može biti trajan izvor pozitivnih osjećaja i životnog zadovoljstva. Niže su navedene neke ideje koje mogu pomoći u razmišljanju (i odlučivanju) o početku spolnoga života.

Pokušaj odgovoriti na sljedeća pitanja:

- Jesi li sretan/a u sadašnjoj vezi s tvojim partnerom/partnericom? Što osjećaš prema partneru? Voliš li ga, vjeruješ li mu i poštuješ ga (i obrnuto)?
- Možeš li otvoreno razgovarati s partnerom o spolnosti i svojoj spremnosti ili nespremnosti za spolni odnos?
- Osjećaš li se, iz bilo kojih razloga, pod pritiskom u donošenju odluke o stupanju u spolne odnose?
- Što misliš da ćeš osjećati prema partneru nakon toga? Još važnije, kako ćeš se ti osjećati? Što očekuješ da će se promijeniti u vašoj vezi nakon spolnih odnosa?
- Što znaš o AIDS-u, klamidiji, herpesu i drugim spolno prenosivim bolestima?
- Jeste li razgovarali o mogućnosti zaraze spolno prenosivom bolešću ili neplaniranom začecju?
- Koliko ti i tvoj partner znate o sredstvima i načinima zaštite od spolno prenosivih bolesti i začeca? Što ste se dogovorili (odabrali) kao način sprječavanja rizika za spolno prenosive bolesti i neželjenu trudnoću?
- Što ćete učiniti ako prvi spolni odnos ipak za posljedicu ima trudnoću?

Izvori

- <http://www.ecfaweb.org/ecfnet/films.php?y=2015&f=1652>
- <http://cineuropa.org/f.aspx?t=film&did=296169&rl=1>
- <http://medias.unifrance.org/medias/55/147/168759/presse/keeper-presskit-english.pdf>
- <http://www.filmkinotext.de/keeper-2016.html>
- <https://iffr.com/en/blog/guillaume-senez-on-keeper>
- <http://www.rogerebert.com/festivals-and-awards/tiff-2015-downriver-we-monsters-homesick-keeper>

Edukativni materijali: Željka Ferenčić

Distribucija: Pulski filmski festival

Kontakt osoba: Marko Drandić

E-mail: marko@pulafilmfestival.hr

Tel: 052 222 703 / 099 650 72 67

Web: <http://www.kinovalli.net/distribucija-golman>

Kako bi Pulski filmski festival poboljšao produkciju kvalitetnih filmskih naslova za djecu i mlade, voljeli bismo dobiti i povratnu informaciju učenika, nastavnica i nastavnika. Svoje osvrte i razmišljanja možete nam slati na fus@kinovalli.net

KINO Valli'

Projekt FUŠ - Film u školi realiziran je uz potporu

Hrvatski
audiovizualni
centar
Croatian Audiovisual Centre

European Children's
Film Association
Association Européenne du Cinéma
pour l'Enfance et la Jeunesse

